Pedagogisch beleid van Gastoudercollectief

KIND

klein integer natuurlijk dragend

Inhoudsopgave

KINDBeeld ... 2
KINDVisie ... 2
Klein ... 3
Integer ... 3
Natuurlijk ... 4
Dragend ... 4
Neurodiverse kinderen ... 5
Human design ... 5
Welbevinden ... 5
Gevoel van emotionele veiligheid ... 7
Ontwikkeling van persoonlijke competenties ... 7
Ontwikkeling van sociale competenties ... 8
Het eigen maken van waarden en normen ... 9
De ontwikkeling van het kind ... 10
Kwaliteitseisen voor de gastouder ... 11
Pedagogisch beleidsmedewerker & coaching ... 12
Kwaliteitseisen voor de opvanglocatie ... 12
Eerste hulp bij ongevallen ... 13
Ziekte van een (gast)kind ... 14
Persoonlijke hygiëne van een (gast)kind ... 14
Begeleiding bij het volgen van de ontwikkeling van het kind ... 14
Signalering ontwikkeling ... 15
Bijlage 1 – Protocol begeleiding gastouders bij het volgen van de ontwikkeling van het kind ... 16
Bijlage 2 – Neurodiversiteit ... 19
Bijlage 3 – Human Design ... 23
Bijlage 4 – Ontwikkelingsfasen van het kind ... 26

Gastoudercollectief KIND

Ons collectief bestaat uit gastouders en ouders die affiniteit hebben met natuurlijk opvoeden,

oftewel “attachment parenting”, opvoeden vanuit verbinding.

Een goede hechting staat bij ons op nummer 1.

Gastouders die aan ons collectief zijn verbonden, werken vanuit de kernwaarden van KIND. Zij bieden kleinschalig opvang, zijn integer, hebben affiniteit met natuurlijk opvoeden en dragen de kinderen, waar en wanneer mogelijk . Dit zorgt er voor dat de hechting die al in gang is gezet vanuit het gezin kan worden voortgezet binnen het gastgezin.

Het collectief zorgt voor bijeenkomsten en cursusaanbod voor ouders en gastouders wat ondersteuning biedt bij het natuurlijk (gast)ouderschap en wat verdieping geeft aan onze kernwaarden KIND. Dit pedagogisch beleidsplan staat niet vast maar is altijd in beweging. Want binnen het opvoeden en werken met kinderen valt altijd iets te leren en te onderzoeken. Wij willen binnen ons collectief in verbinding blijven met gastouders en ouders en leren graag van elkaar. In deze beweging zal altijd K(klein) I (integer) N (natuurlijk) D (dragend) centraal staan.

Binnen ons pedagogisch beleid laten we ons ook graag inspireren door literatuur welke aansluit op verbindend opvoeden, denk hierbij aan de boeken van Thomas Gordon, Hedvig Montgomery en Alfie Kohn. Uiteraard geven wij daarnaast ook invulling aan de wettelijk vereiste taken.

- omgaan met kinderen met respect en gevoel zodat zij zich veilig en geborgen voelen
- kinderen helpen in hun ontwikkeling door middel van spel
- kinderen begeleiden en sociale kennis en vaardigheden aanleren
- kinderen aanmoedigen de waarden en normen in de samenleving te leren kennen

KINDBeeld

Het kindbeeld wordt grotendeels bepaald door de manier waarop je met kinderen omgaat. Beschouw je bijvoorbeeld kinderen als afhankelijk dan ontstaan er liefdevolle bemoeienissen van de volwassenen en daarmee zul je ze veel helpen. Onze mening is dat kinderen op een groot divers gebied over heel veel mogelijkheden beschikken.

Kinderen zijn van nature nieuwsgierig, speels en sociaal. Ieder kind heeft zijn eigen kwaliteiten, zoals bijvoorbeeld; creatief, sportief, handig, slim en volhardend. Elk kind is uniek en heeft zijn eigen manier van leren en zich ontwikkelen.

KINDVisie

Onze visie sluit aan bij de holistische visie ‘Het hele kind in beeld’. Dat betekent dat het zowel om de ontwikkeling van het kind gaat als om de ontwikkeling van iedereen rondom het kind, oftewel; ouders, gastouders, vrienden en iedereen die op zijn of haar levenspad komen. Ontwikkeling van het kind en van de volwassene(n) is altijd een wederzijds proces.

Uitgangspunten:

Alle ontwikkelingsgebieden van het kind hebben voeding, aandacht en stimulans nodig. Pas dan leert het kind zichzelf in al zijn facetten kennen. Daarin onderzoekt en ontdekt de volwassene het kind in de volgende facetten.

- Constitutie van het kind
- Communicatieve ontwikkeling
- De persoonlijke en sociale ontwikkeling
- De motorische ontwikkeling
- De zintuigen en de zintuigelijke informatie verwerking
- De cognitieve ontwikkeling

Klein

Kleinschalige opvang is wat ons betreft nodig om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van kinderen en ook omdat wij verbindend opvoeden en hechting belangrijk vinden. Door de kleinschaligheid kunnen de gastouders werken aan een geborgen en veilig gevoel. Zo hebben wij er bijvoorbeeld ook voor gekozen om binnen ons collectief per groep maximaal 1 baby te hebben van onder de 1 jaar. Dit is een vereiste om kleinschalig te blijven en zodoende te kunnen werken aan verbindend ouderschap.

Zo werken wij met de volgende richtlijnen:

Maximaal 6 kinderen van 4 tot 13 jaar opvangen.

Daarbij tellen eigen kinderen tot 8 jaar mee.

Niet meer dan 5 kinderen tegelijk opvangen als deze kinderen allemaal jonger dan 4 jaar zijn.

Dit is inclusief de andere kinderen tot 4 jaar die woonachtig of aanwezig zijn op het opvang adres.

Maximaal 2 kinderen van 0-1 jaar tegelijk aanwezig zijn, waarvan maximaal 1 kind van 0 jaar.

Dit is ook weer inclusief de kinderen die woonachtig of aanwezig zijn op het woonadres van deze leeftijd.

Klein staat ook voor het creëren van een dorpsgemeenschap. Waarbij de drempel laag is om bij elkaar en van elkaar te leren. Zo leren gastouders van elkaar en kunnen zij elkaar goed aanvullen. Iedere gastouder heeft zijn eigen waarden en kwaliteiten waar zij gebruik van maakt, deze zullen aansluiten bij ons beleid. De een zal zich meer richten op de beleving met kinderen in de natuur, de ander zal meer doen met voeding, binnen spel of op creatief gebied. We willen het zoveel mogelijk gastouders aanmoedigen om elkaars krachten te bundelen. Dus ook de krachten van ouders.

Dit is tevens hoe wij kijken naar kinderen, zoals het wordt beschreven in ons kindbeeld. Op deze manier kijken wij ook naar de gastouders binnen ons collectief, elke gastouder is uniek en heeft een eigen manier van zich ontwikkelen.

Integer

We vragen onze gastouders om integer te zijn in de omgang met kinderen en ouders. Omdat kinderen zo altijd kunnen rekenen op hetzelfde gezicht en het voorspelbare integere gedrag van de gastouder creëer je veiligheid en geborgenheid. Elke gastouder heeft zijn normen en waarden en gaat hier integer mee om.

Ook de manier van luisteren en communiceren met de kinderen gaat vanuit een integere basis.

Goede, positieve relaties zijn van groot belang; kinderen die zich veilig, geaccepteerd en gerespecteerd voelen, zullen zich vrij voelen en tot ontwikkeling komen.

We zien dit als een geheel, dus ook wij als collectief werken integer en zullen gastouders ondersteunen in het onderzoeken van hun eigen kwaliteiten, wijsheden en krachten. Dit doen we door het aanbieden van workshops, lezingen en intervisie. Wij zijn dus niet een winstgevend bureau maar zoeken naar integriteit naar elkaar toe en streven naar kwaliteit voor zowel de gastouders als voor de kinderen en ouders. De integere basis heb je nodig voor het vormen van een wij en het smeden van een band.

Hedvig Montgomery : Op geen enkel ander levensgebied kunnen we van grotere betekenis zijn dan bij de opvoeding van onze kinderen.

Om kinderen op te voeden tot een geborgen voelend, zelfstandig en gelukkig mens die goed overweg kan met de mensen om hem heen, moet je beginnen met het smeden van een band tussen jou en het kind. Je moet een wij vormen.

Natuurlijk

Hoe fijn als we ons kunnen bewegen binnen en in onze natuurlijke staat van zijn. Ontspannen verbonden en vol van energie. Wij bieden ruimte voor natuurlijk (gast) ouderschap en alle dagelijkse dingen die daar bij komen kijken als het gaat om opgroeien en opvoeden.

Natuurlijke materialen spelen hier bij een belangrijke rol. Vanuit open spel komen kinderen uit bij hun kern, een bron van fantasie en creativiteit.

In de praktijk is het spelen met natuurlijke materialen en de natuur opzoeken een groot onderdeel van de activiteiten binnen onze gastoudergezinnen. Kinderen hebben ruimte nodig om te kunnen spelen, ontdekken, leren en groeien. Dit geld voor zowel kinderen als voor de gastouder/ouder.

Het bezig zijn met dingen die je leuk vindt of goed kunt -of juist nog helemaal niet zo goed kunt!- draagt in belangrijke mate bij aan de ontwikkeling. Je leert dan ook veel over jezelf: Waar ben ik goed in? Hoeveel geduld heb ik? Heb ik ook doorzettingsvermogen?

Natuurlijk gast(ouderschap) bestaat uit nog veel meer onderdelen maar de basis is eigenlijk altijd dezelfde: Blijf op zoek naar verbinding met je kind. Geef gehoor aan de signalen van je kind, laat je kind niet alleen als het huilt maar koester het, ook als je het verdriet niet kunt wegnemen.

Binnen ons Gastoudercollectief is er ook de ruimte om zo lang mogelijk borstvoeding te blijven geven en dat kan dan ook op verzoek gegeven worden. Dit kan door de moeder zelf de ruimte te geven om langs te komen, maar natuurlijk ook door het geven van flesjes op een fijne en vertrouwde plek. Dit geldt uiteraard ook voor het geven van flesvoeding.

Dragend

Draag je kind zoveel mogelijk bij je is ook 1 van de belangrijke onderdelen binnen natuurlijk gast/ouderschap. Gedragen worden, iets wat ieder mens in de basis nodig heeft. Een fundament voor het bouwen aan een eigen ik. Wij dragen als collectief graag bij aan een stevige basis. Door kinderen te dragen in de figuurlijke zin van het woord geven we gehoor aan hun behoeften. Is er ruimte voor groei en communicatie. Luisteren we naar wat ze nodig hebben en bieden we een omgeving waarin zij zich kunnen uiten. Als kinderen zich gedragen voelen zullen zij zich vrij voelen om te leren en blijven ze ook gemotiveerd om te leren. Hierbij is het belangrijk om in je communicatie naar kinderen toe, actief te luisteren of om geen invloed uit te willen oefenen door middel van straffen en/of belonen. Een mooi voorbeeld van Alfie Kohn hierover is,

“Ieder kind is een sociaal wezen, met de behoefte om te delen. Maar als volwassenen ‘goed gedeeld’ beginnen te roepen om de kleine uk aan te moedigen (beloning), zal hij de volgende keer niet meer delen omdat het een goed gevoel geeft om een ander kindje blij te maken, maar omdat hij weer een pluimpje van de ouder/gastouder wil.”

Een voordeel van actief luisteren is ook dat de gastouder/ouder het probleem niet overneemt, dat er ruimte blijft voor het kind om het probleem zelf op te lossen (afhankelijk van de leeftijd van het kind), maar vooral dat het kind zijn eigen gevoelens beter leert kennen en begrijpen. Daardoor ontwikkelt het kind een realistisch zelfbeeld en krijgt hij vertrouwen in zijn mogelijkheden om problemen onder ogen te zien en op te lossen. Dit geeft hem een gedragen en veilig gevoel.

Neurodiverse kinderen

Binnen Gastoudercollectief KIND zien we ieder kind als uniek en kijken we naar verschillen in ontwikkeling, communicatie, prikkelverwerking, gedrag en behoeften zonder kinderen onnodig in hokjes te plaatsen. Gastouders worden gestimuleerd om goed te observeren, aan te sluiten bij de sterke kanten en behoeften van het kind en bijzonderheden tijdig te bespreken. Binnen KIND besteden we minimaal één keer per jaar aandacht aan neurodiversiteit, bijvoorbeeld via een bijeenkomst, workshop of passende literatuur voor gastouders en ouders. Wanneer er vragen of zorgen zijn, kan Gastoudercollectief KIND meedenken en ondersteunen bij een passende vervolgstap. Uitgebreide achtergrondinformatie staat in Bijlage 2 – Neurodiversiteit.

Human design

Human Design is binnen KIND een facultatieve inspiratiebron die aansluit bij onze interesse in individuele verschillen tussen kinderen en volwassenen. Het is geen verplicht onderdeel van de werkwijze. Gastouders en ouders kunnen er, wanneer zij daar belangstelling voor hebben, kennis mee maken via informatie, bijeenkomsten of literatuur. In de dagelijkse opvang blijven het concrete gedrag, het welbevinden, de behoeften en de ontwikkeling van het kind leidend. Uitgebreide achtergrondinformatie staat in Bijlage 3 – Human Design.

Welbevinden

Het welbevinden van het gastkind staat centraal bij Gastoudercollectief KIND. Vertrouwen en het gevoel van veiligheid zijn belangrijke factoren in het welbevinden en ontwikkeling van het kind. Zo groeit een kind natuurlijk op tot een evenwichtig, sociaal en gelukkig mens.

Gedragskenmerken over welbevinden

Het welzijn van een kind wordt gekenmerkt door zeven gedragskenmerken. Aan deze kenmerken wordt gezien of een gastkind zich wel of niet prettig voelt. Alle kenmerken zijn hierbij even belangrijk maar kinderen kunnen deze kenmerken wel op verschillende manieren laten zien. De verschillen hebben te maken met de leeftijdsfase waarin een kind zit, met de manier van opvoeden thuis en met het temperament van het kind zelf.

Nieuwsgierig

Nieuwsgierige kinderen zijn op zoek naar nieuwe ervaringen en proberen kennis en vaardigheden op te doen. Deze kinderen zien de wereld als een grote uitdaging.

Weinig welbevinden geeft dat kinderen die nauwelijks oog voor nieuwe dingen hebben, niet op onderzoek uitgaan of nieuwe situaties het liefst uit de weg gaan.

Levenslustig

Een levenslustig kind geniet van de dingen die gebeuren en die hij zelf doet. Hij straalt uit dat hij er zin in heeft en heeft een onderzoekende houding.

Het is een teken van weinig welbevinden wanneer kinderen moeilijk enthousiast te maken zijn. Ook wanneer kinderen nergens van lijken te genieten of overkomen alsof ze weinig energie hebben.

Tevreden

Tevreden kinderen accepteren zichzelf en hun omgeving. Ze zijn meestal tevreden over hoe de dingen gaan, al zullen ze wel af en toe laten merken dat ze het ergens niet mee eens zijn.

Het is een teken van weinig welbevinden wanneer een kind vaak ontevreden is en frustratie uitstraalt. Dit kun je merken aan een tegendraadse houding, onredelijke boosheid of dwingend gedrag. Ook een overdreven gelatenheid door alles over zich heen te laten komen kan een teken zijn van weinig welbevinden.

Ontspannen

Een ontspannen kind straalt rust uit. Hij of zij kan zich aandachtig richten op een bezigheid en laat zich goed troosten. Het is een teken van weinig welbevinden wanneer een kind erg gespannen is of de rust niet kan opbrengen om zich ergens op te concentreren. Deze kinderen zijn snel afgeleid, hebben weinig rust en zijn snel in paniek wanneer iets niet lukt.

Zelfvertrouwen

Kinderen met zelfvertrouwen hebben een onderzoekende houding. Ze durven op nieuwe situaties af te stappen en hebben het gevoel dat het allemaal wel zal lukken. Als iets moeilijk is, blijven ze het proberen omdat deze kinderen het gevoel hebben dat ze het kunnen.

Zij geloven in zichzelf.

Het is een teken van weinig welbevinden wanneer kinderen weinig vertrouwen hebben in zichzelf. Deze kinderen denken bij voorbaat al dat ze iets niet kunnen of dat het zal mislukken. Als er iets anders loopt dan ze gewild hadden, leggen ze de oorzaak bij zichzelf, ook als ze er niets aan konden doen.

Het vermijden van een nieuwe situaties of snel opgeven kan een teken zijn van weinig welbevinden.

Evenwichtig

Een evenwichtig kind reageer met begrijpelijke emoties op situaties. De emoties die het kind laat zien zijn passend voor de situatie en niet overdreven of extreem ingehouden. De buitenwereld heeft begrip voor het gevoel dat het kind heeft.

Het is een teken van weinig welbevinden wanneer kinderen vrijwel geen emoties laten zien of zich juist helemaal laten meeslepen door hun emoties. De emoties die het kind laat zien passen niet de bij de situatie, zijn overdreven of extreem ingehouden.

Open

Een kind dat lekker in zijn vel zit staat open voor de wereld, heeft plezier en belangstelling voor zijn omgeving.

Het is een teken van weinig welbevinden wanneer een kind zich afschermt voor zijn omgeving, zich terugtrekt en geen interesse heeft om mee te doen aan activiteiten. Bij deze kinderen is het moeilijk te ontdekken wat er in hen omgaat.

Gevoel van emotionele veiligheid

Om een kind het gevoel van emotionele veiligheid te bieden, is het van belang dat er aan de volgende eisen is voldaan:

- een goede relatie met -en hechting aan de verzorger in dit geval de gastouder
- een veilige omgeving
- juiste communicatie met de kinderen door de betreffende gastouder
- voorspelbaar zijn van de gastouder voor de kinderen
- het aanbieden van een dagritme tijdens de opvangperiode

Een gastouder vangt het kind in haar eigen huiselijke sfeer op en laat als het ware het kind meedraaien in haar gezin.

Voor een goede emotionele ontwikkeling is een goede hechting met het kind van essentieel belang. Een kind met een goede hechting met zijn (gast)ouder(s) durft meer te ondernemen. Hij/zij durft de (gast)ouder(s) los te laten en zelf op ontdekkingsreis te gaan.

Hij/zij weet dat als het niet gaat zoals hij had verwacht hij toch kan terugvallen op zijn (gast)ouder(s). De wijze waarop zij met het kind omgaan, bepaalt voor een belangrijk deel of de opvang ook inderdaad de hechtingsrelatie van kinderen bevorderd.

De gastouder dient op gepaste wijze te reageren op de emoties van het kind en er wordt van haar verwacht dat zij een affectieve band met het kind aangaat en onderhoudt.

Gastoudercollectief KIND screent iedere omgeving waarin de gastkinderen worden opgevangen nauwkeurig om de veiligheid en gezondheid van deze omgeving te waarborgen. Zo ook in het creëren van een veilige omgeving o.a. door een vast dagritme en voorspelbaar handelen van de gastouder. En hoe de gastouder het gevoel van veiligheid vergroot door zich bewust te zijn van communicatie en daar adequaat op reageert.

Ontwikkeling van persoonlijke competenties

De gastouder biedt de gelegenheid om een kind bij de persoonlijke ontwikkeling te ondersteunen.

Dit stimuleren doen de gastouder o.a. door de volgende voorbeelden:

- grenzen ontdekken en verleggen van wat een kind kan, wil of durft
- ingaan op initiatieven van een kind
- oefenen, stimuleren waar een kind goed in is of wat hij/zij graag wil kunnen
- helpen bij het verkennen van eigen mogelijkheden

De gastouder ziet de kinderen als eigen persoonlijkheden, ieder kind ontwikkelt zich op een andere manier.

Spelenderwijs ontwikkelen kinderen zich. Het is daarom van essentieel belang, dat hier op een juiste manier op wordt ingespeeld. Door spelen ontdekken kinderen hun mogelijkheden op bijvoorbeeld cognitief en sociaal gebied. Door spelen verwerken kinderen hun emoties en oefenen vaardigheden. Dit zijn belangrijke aspecten bij de ontwikkeling van de persoonlijke competenties van een kind. Het is belangrijk dat de gastouder er op een juiste manier op inspeelt.

Hierbij zijn de volgende factoren van belang:

- inrichting van omgeving en aanbod van materialen
- kennis over de spelontwikkeling van het kind
- vaardigheid van de gastouders in het uitlokken en begeleiden van spel
- stimuleren van de zelfredzaamheid

De gastouders van Gastoudercollectief KIND hebben kennis over de inrichting van de omgeving waarin het kind zich beweegt en waarin is afgewogen op welke wijze voor de kinderen een zo veilig mogelijke omgeving kan worden gecreëerd waar tevens voldoende mogelijkheden zijn voor ontdekkingen en nieuwe uitdagingen. Ook hebben ze kennis over het aanbieden van spelmaterialen welke ondersteunend zijn aan de verschillende opvoedingsdoelen.

De gastouder heeft kennis over het uitlokken en begeleiden van spel.

Het stimuleren van de zelfredzaamheid draagt ook bij aan de ontwikkeling van de persoonlijke competenties van een kind. Kijk maar eens hoe trots een kind kan zijn als hij of zij zelf zijn of haar boterham heeft gesmeerd, of zelf de trap op kan lopen. En de uitdrukking op het gezicht van een kind als hij of zij zijn of haar eerste stapjes zet. De gastouder stimuleert het kind in zijn kunnen maar beschermt het kind waar nodig.

Ontwikkeling van sociale competenties

Het is belangrijk voor kinderen dat zij hun sociale vaardigheden oefenen, zodat zij als evenwichtige personen kunnen functioneren in de maatschappij. Communicatie en emotie zijn hierbij belangrijke factoren. Door de omgang met leeftijdgenoten kunnen kinderen middels rollenspellen hun vaardigheden op sociaal gebied oefenen. Het is hierbij wel belangrijk, dat dit op een juiste manier gebeurt. Gastouders moeten de interactie tussen kinderen in goede banen begeleiden. Over het algemeen hebben de meeste gastouders eigen kinderen en of andere gastkinderen van ongeveer dezelfde leeftijd als het gastkind. Het leren omgaan met leeftijdsgenootjes neemt dan ook een grote plaats in.

Al vanaf jonge leeftijd ontwikkelt het kind zijn sociale competenties. Een baby haalt vooral plezier uit de contacten met de gastouder, maar kan ook genieten van het kijken naar spelende kinderen. Vanaf ongeveer een jaar gaan kinderen naast elkaar spelen en elkaar bekijken. Weer later gaan ze echt met elkaar spelen. Ze zullen dus veel van elkaar leren.

Daarom verwoordt de gastouder het gedrag van de kinderen ook steeds. De gastouder laat ze oog krijgen voor het verdriet van een ander kind. Ze betrekt de kinderen bij het troosten van elkaar.

Ze leert de kinderen op hun beurt wachten en elkaar te helpen. De oudere kinderen geeft ze meer verantwoordelijkheid in het helpen van de gastouder.

De gastouder bevordert de sociale competenties door:

- het aanbieden van gezamenlijke activiteiten
- het leren wachten op je beurt
- het delen van de aandacht van de gastouder
- het delen van speelgoed

De gastouder biedt tijdens iedere opvangdag een gezamenlijke activiteit aan de kinderen. Dit kan variëren van gezamenlijk knutselen of het bouwen van een duplo toren tot het uitvoeren van een dansje. De kinderen ervaren het plezier in het samen zijn en leren van elkaar verschillende vaardigheden of nemen ideeën over.

De gastouder leert de kinderen dat iedereen aan de beurt komt. Ze let erop dat niet iedere keer hetzelfde kind als eerste mag beginnen maar wisselt dit af.

In eerste instantie zal ze hierin een sterk leidende rol innemen maar probeert deze steeds minder aanwezig te laten zijn. Waardoor de kinderen de kans krijgen om het zelf te doen.

De gastouder is zich bewust dat alle kinderen evenveel aandacht krijgen. Ze wisselt met het op schoot nemen van verschillende kinderen. En is alert op de rustige kinderen die minder aandacht vragen. De gastouder benoemt dat alle kinderen lief zijn en er voor ieder kind een plaatsje is.

Het eigen maken van waarden en normen

Het aanleren van normen en waarden speelt een belangrijke rol in het opvoeden. Het overbrengen van normen en waarden is daarnaast van groot belang voor de gewetensvorming en de persoonswording van een kind. Leren wat wel en niet mag; het kennismaken met normen en waarden evenals met de gebruiken en omgangsvormen in een samenleving is een aspect van de opvoeding dat Gastoudercollectief KIND erg belangrijk vindt.

Het is van belang dat de gastouder kinderen de gelegenheid biedt zich spelenderwijs de normen en waarden en gebruiken binnen een samenleving eigen te maken. De meeste normen en waarden zijn niet universeel en absoluut; ze verschillen per cultuur, groep en tijd. Van de vraagouder(s) en het gastoudergezin wordt verwacht dat zij de normen en waarden op elkaar afstemmen, althans dat ze elkaars opvattingen kennen, respecteren en bespreken hoe ze met eventuele verschillen zullen omgaan.

De gastouder laat het kind ervaren dat hij een goed mens is door:

- deze te betrekken bij het troosten of bij het helpen van een ander kind
- taken te geven
- duidelijk uit te leggen wat er van het kind wordt verwacht
- de normen waaraan een kind moet voldoen, niet te hoog gegrepen te laten zijn

De gastouder let op de volgende punten:

- het overbrengen van waarden en normen
- respect hebben voor elkaar
- voorbeeldfunctie van de gastouder

Het overbrengen van waarden en normen speelt in de opvoeding van de kinderen voortdurend een rol. Waarden geven uitdrukking aan de betekenis die mensen hechten aan bepaalde gedragingen, dingen of gebeurtenissen. Het zijn ideeën of opvattingen die aangeven hoe belangrijk mensen iets vinden. Waarden zijn onmiskenbaar cultuur gebonden;

ze veranderen in de loop van de tijd en variëren van samenleving tot samenleving.

Normen vertalen de waarden in regels en voorschriften hoe volwassen en kinderen zich behoren te gedragen. De waarde is respect hebben voor elkaar.

Het beleid van Gastoudercollectief KIND is er op gericht om kinderen te stimuleren om samen te spelen, te delen, en dus rekening met de ander te houden en de ander te respecteren.

Het is belangrijk dat kinderen op een positieve manier leren omgaan met anderen. Van jongs af aan leren kinderen wat de normen aan waarden zijn, die binnen hun eigen gezin gelden. Wanneer een kind wordt opgevangen in een gastgezin gelden daar meestal andere regels, dan thuis. Hierdoor leren kinderen al op jonge leeftijd dat zij zich moeten aanpassen en inleven in andere opvattingen.

De gastouder zijn een voorbeeldfunctie voor de kinderen als het gaat om normen en waarden. Door gedragingen van de gastouder leren de kinderen zich bepaalde normen en waarden eigen te maken. De gastouder begeleidt de kinderen in hun ontwikkeling van normen en waarden.

Wanneer een kind bepaalde waarden negeert of normen en regels overtreedt, spreekt de gastouder het kind hier op aan. Het kind wordt gevraagd naar de beweegreden en er wordt over gesproken hoe het kind in de toekomst met soortgelijke situaties om moet gaan.

Of de gastouder leert het kind op een juiste manier te handelen, door samen met het kind het gewenste gedrag uit te voeren.

De ontwikkeling van het kind

De ontwikkeling van het kind is in verschillende ontwikkelingsgebieden in te delen, namelijk:

- de motorische ontwikkeling
- de taalontwikkeling
- de cognitieve ontwikkeling
- de zelfredzaamheid

Motorische ontwikkeling

In de interacties met hun materiële omgeving, ontwikkelen kinderen vooral hun persoonlijke competentie. Gevarieerd bewegen in de ruimte en op speeltoestellen spelen bevordert de grove motoriek en daarmee ook het zelfvertrouwen van kinderen. Het gebruik van allerlei materialen in diverse typen spel (van oefen- tot constructie- tot fantasiespel) kan de fijne motoriek, de creativiteit en allerlei aspecten van de cognitieve ontwikkeling bevorderen.

Taalontwikkeling

Het stimuleren van de taalontwikkeling is zeer belangrijk. Dit omdat de spreektaal samen met de lichaamstaal het kind de mogelijkheid biedt zijn gevoelens te uiten, maar ook kenbaar te maken wat zijn gevoelens zijn. Het kunnen benoemen van feiten, ervaringen, gevoelens en situaties maakt begrijpen en herinneren mogelijk. De wereld van het kind wordt hierdoor geordend en veilig.

Bij kinderen die de spreektaal nog niet (geheel) beheersen treedt gastouder op als tolk. Door actief naar het kind te luisteren, bijvoorbeeld naar zijn lichaamstaal, vertaalt de gastouder als het ware de gevoelens van het kind. Het kind voelt zich hierdoor begrepen en geaccepteerd wat weer onontbeerlijk is voor het ontwikkelen van een positief zelfbeeld.

De gastouder stimuleert de kinderen zich zoveel mogelijk in taal uit te drukken. Als een kind gewend is, uit te leggen waarom hij iets wil of juist niet wil, ontstaat er tussen de kinderen meer begrip en draait het minder snel uit op conflict situaties. De gastouder spreekt algemeen beschaafd Nederlands met de kinderen en met elkaar en heeft hierin een belangrijke voorbeeldfunctie.

Cognitieve ontwikkeling

Voor het bevorderen van de cognitieve ontwikkeling worden activiteiten aangeboden over vormen, kleuren, cijfers, letters, dagen, maanden en seizoenen.

Hierbij worden de volgende materialen gebruikt:

- (voor) leesboeken, kijkboeken, constructiemateriaal, puzzels, vormen en kleuren
- Expressiemateriaal, zoals verf- en tekenmateriaal, klei, papier, hout,, muziek en instrumenten.

Zelfredzaamheid ontwikkeling

De zelfredzaamheid is een belangrijk onderdeel voor het gevoel van de persoonlijke competentie.

Deze kan worden bevorderd door:

- taken te geven
- kinderen leren om te zorgen voor hun eigen hygiëne
- kinderen zelf dingen eerst te laten ontdekken, uitvinden en niet te snel te helpen of in te grijpen, de autonomie van het kind wordt hiermee gerespecteerd
- gelegenheid te geven om te experimenteren

De gastouder heeft kennis van de verschillende ontwikkelingsfasen van kinderen en stemt haar verwachtingen, begeleiding, activiteiten en omgeving hierop af. De ontwikkelingsfasen worden gebruikt als achtergrondkennis en niet als vast afvinklijstje: ieder kind ontwikkelt zich in een eigen tempo. De uitgebreide beschrijving van de ontwikkelingsfasen van baby, peuter, kleuter en schoolkind is opgenomen in Bijlage 4.

Kwaliteitseisen voor de gastouder

Gastoudercollectief KIND stelt hoge eisen aan de gastouders. Zij dragen de zorg voor het meeste dierbare van ouders: de kinderen. Als een gastouder zich aanmeldt bij het bureau volgt eerst een kennismakingsgesprek.

Gastouders die aangesloten zijn bij Gastoudercollectief KIND moeten naast affiniteit met het natuurlijk opvoeden uiteraard ook voldoen aan de volgende eisen:

- gastouders hebben een vriendelijk karakter en hebben geduld in de omgang en opvoeding met kinderen
- gastouders hebben een minimaal het MBO-2 Helpende Zorg en Welzijn diploma of een opleiding voor gastouderschap gevolgd
- gastouders en huisgenoten van 18 jaar of ouder, hebben een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) gegeven aan Gastoudercollectief KIND
- gastouders spreken tijdens de opvang goed Nederlands
- gastouders zijn fysiek en mentaal in staat om kinderen op te vangen
- de minimumleeftijd van gastouders is 18 jaar
- gastouders moeten zich kunnen vinden in de pedagogische principes van Gastoudercollectief KIND

Meer informatie over de eisen en kwaliteiten van de gastouder vindt u in het algemene beleidsplan.

Pedagogisch beleidsmedewerker & coaching

Binnen Gastoudercollectief KIND wordt de pedagogische coaching verzorgd door een gekwalificeerde pedagogisch coach. Iedere aangesloten gastouder ontvangt per kalenderjaar minimaal 3 uur pedagogische coaching. De coaching sluit aan bij de ontwikkelbehoefte van de gastouder en ondersteunt het werken volgens het pedagogisch beleidsplan van KIND. De bijbehorende diploma- en bewijsstukken kunnen op verzoek worden overlegd.

Aan het begin van ieder kalenderjaar worden met iedere gastouder afspraken gemaakt over de vorm en inhoud van de coaching. Deze afspraken worden schriftelijk vastgelegd, door de gastouder en Esmaralda als pedagogisch beleidsmedewerker ondertekend en opgeslagen in Portabase.

De coaching wordt afgestemd op de gastouder, de opvangsituatie en de ontwikkelbehoefte van de gastouder. Onderwerpen kunnen bijvoorbeeld zijn: kindvolgend werken, de ontwikkeling en behoeften van kinderen, omgaan met gedrag en emoties, de interactie tussen gastouder en kinderen, contact met ouders, de inrichting van de opvang en het werken volgens het pedagogisch beleidsplan van Gastoudercollectief KIND.

De coaching kan plaatsvinden tijdens een bezoek aan de opvanglocatie, in een persoonlijk gesprek, telefonisch of online. Waar mogelijk sluit de coaching aan bij observaties uit de praktijk. Samen met de gastouder wordt besproken wat goed gaat, welke vragen er zijn en welke aandachtspunten of ontwikkelwensen er zijn.

De daadwerkelijke coachmomenten worden per gastouder geregistreerd in Portabase. Daarbij leggen wij in ieder geval de datum, duur, vorm en het onderwerp van de coaching vast en, wanneer van toepassing, gemaakte vervolgafspraken. Zo bewaken wij gedurende het jaar dat iedere gastouder minimaal 3 uur pedagogische coaching ontvangt. Indien nodig wordt een vervolgcoachmoment afgesproken.

Kwaliteitseisen voor de opvanglocatie

Elk kind heeft recht op een goede en liefdevolle lichamelijke verzorging in een gezonde omgeving waarin het risico op ziektes, infecties en ongelukken zoveel mogelijk beperkt is. Een goede en liefdevolle verzorging bestaat hierin dat de gastouder het kind op gezette tijden te eten en drinken geeft, dat hij/zij het jonge kind tijdig verschoont en dat het kind voldoende rust en beweging krijgt. Bij dit alles is het belangrijk dat het kind voldoende persoonlijke aandacht en warmte ervaart. De omgeving van het kind dient niet alleen hygiënisch en gezond te zijn, maar ook veilig en vertrouwd. Met de term 'veilig' wordt hier in eerste instantie gedoeld op de fysieke veiligheid van het kind. De gastouder is ervoor verantwoordelijk dat huis en tuin veilig zijn ingericht. De gastouder handelt naar de richtlijnen uit de protocollen voor handhaving van de hygiëne en veiligheidseisen.

Eisen aan de opvanglocatie

Aan de woonomgeving van de gastouder, waar zij haar gastkinderen opvangt stelt gastouderbureau Gastoudercollectief KIND hoge eisen. Indien de opvang door de gastouder plaatsvindt in de woning van de ouder(s), gelden vanzelfsprekend dezelfde eisen voor de woning van de ouder(s). Ieder jaar wordt een risico-inventarisatie veiligheid en een risico-inventarisatie gezondheid gemaakt. Aan de hand van vaste regels wordt de omgeving van het gastkind gescreend op veiligheid en hygiëne. Deze regels zijn omschreven in protocollen. Evenals de maatregelen die genomen worden om de risico's te verminderen. Na de risico-inventarisatie maakt de houder een Plan van Aanpak waarin de afspraken voor risicovermindering staan vermeld.

De opvanglocatie moet voldoen aan de volgende eisen:

- indien er kinderen tot 1,5 jaar worden opgevangen is er een aparte slaapruimte en bed voor deze kinderen*
- er zijn binnen en buiten voldoende speelmogelijkheden, afgestemd op het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen. Het speelgoed is afgestemd op de leeftijd en ontwikkeling van de kinderen.
- de woning is altijd volledig rookvrij.
- de gastouder woont en werkt in een huis of appartement met een aangrenzende tuin/ balkon.

de speelruimte** binnen en buiten is in ieder geval 3 m2 per kind (in woonkamer en aangrenzende ruimtes en afgeschermde tuin).

- er zijn voldoende goed functionerende rookmelders, beschreven in protocol brandveiligheid
- de opvanglocatie voldoet aan de eisen vanuit de Risico-inventarisatie Gezondheid en veiligheid en afspraken worden nageleefd naar deze richtlijnen. RIE liggen op de locatie voor inzage.

*De grootte van de slaapruimte is afgestemd op het aantal kinderen in die leeftijdscategorie. Ieder kind heeft een eigen bed. Voor alle kinderen onder de twee jaar is een aparte slaapplaats aanwezig. Ieder kind onder de twee jaar heeft een eigen bedje en hoeft niet te wachten met slapen totdat een ander kind wakker is.

Bedjes mogen in 1 slaapkamer staan indien de kinderen goed in slaap komen. Voor baby's wordt een rustige eigen slaapplaats geadviseerd.

** Gastoudercollectief KIND rekent 3 m2 speelruimte per kind. Deze speelruimte is kale vloeroppervlakte voor kinderen tot 2 jaar. Kinderen in deze leeftijd hebben ruimte nodig om te kunnen kruipen en op de grond te kunnen spelen.

De speelruimte voor kinderen vanaf 2 jaar bestaat uit kale vloerruimte maar ook uit speelruimte aan tafel en/of op de bank. Kinderen in deze leeftijd maken meer gebruik van deze ruimtes om tot spel te komen. Meegerekend worden de aangrenzende ruimtes die direct overzichtelijk zijn voor de gastouders. Niet meegerekend worden onveilige ruimtes als bijvoorbeeld een open keuken waarin op dat moment wordt gekookt, of een gang waarin een vrije doorgang is naar de eerste verdieping.

Meer informatie vindt u in het algemeen beleidsplan van Gastoudercollectief KIND.

Eerste hulp bij ongevallen

Een gastouder wordt in het bestand van Gastoudercollectief KIND opgenomen wanneer zij een cursus EHBO van het Oranje Kruis specifiek voor kinderen heeft gevolgd

en jaarlijks een herhalingscursus bijwoont. Daarnaast is de gastouder op de hoogte van het protocol "Ongevallen" en registreert incidenten tijdens de opvang.

Gastoudercollectief KIND vindt het belangrijk dat een gastouder in ieder geval weet wat zij moet doen in gevallen van:

- snij- en schaafwonden
- brandwonden
- kneuzingen en verstuikingen
- verstikking
- vergiftiging

Tevens vinden wij het belangrijk, dat een gastouder weet hoe zij een baby of een kind moet reanimeren. Tijdens de cursus EHBO wordt dit uitgebreid geoefend met behulp van speciale reanimatiepoppen.

Ziekte van een (gast)kind

Wanneer een gastouder de indruk heeft, dat het kind ziek is of ziek aan het worden is, wordt er direct contact opgenomen met de ouders. Er wordt naar een passende oplossing gezocht. De beslissing kan zijn, dat het kind door de ouders wordt opgehaald. Deze beslissing ligt bij de gastouder, omdat bij opvang van een ziek kind, instemming van ouders van de overige (gast)kinderen noodzakelijk is.

Een gastouder heeft voor ieder (gast)kind een eigen thermometer en maakt afspraken met de ouders hoe te handelen wanneer het (gast)kind koorts heeft.

Daarnaast heeft Gastoudercollectief KIND een protocol voor omgaan met zieke kinderen waarin duidelijke richtlijnen staan beschreven wanneer een kind wel of niet kan worden opgevangen door de gastouder. Hierin is vooral gelet besmettingsgevaar van andere kinderen en het welzijn van het zieke kind.

Tevens is de gastouder alert op signalen een dan heersend virus en zal handelen volgens de richtlijnen van de GGD en de RIVM.

Persoonlijke hygiëne van een (gast)kind

Bij het verschonen van de kinderen wordt er alles aan gedaan om vervuiling c.q. besmetting te voorkomen. (Gast)kinderen worden daarom regelmatig verschoond. Het wordt de (gast)kinderen aangeleerd voor en na het eten en na het toiletbezoek hun handen te (laten) wassen. De richtlijnen en regels worden beschreven in het protocol over veiligheid en hygiëne. Daarnaast worden deze richtlijnen besproken tijdens de risico-inventarisatie bij de gastouder thuis.

Gastoudercollectief KIND adviseert aan alle gastouders om een desinfecterende zeep te gebruiken om eigen handen en die van de (gast) kinderen na toiletgebruik, buitenspelen en voor/na het eten goed te kunnen reinigen. Daarnaast informeert het bureau de gastouders omtrent de richtlijnen om besmetting te voorkomen, deze staan in het protocol Omgaan met Ziekte beschreven.

Begeleiding bij het volgen van de ontwikkeling van het kind

De gastouder volgt de ontwikkeling van ieder gastkind gedurende de dagelijkse opvang en beschrijft in het eigen pedagogisch werkplan concreet hoe zij dit doet. Gastoudercollectief KIND begeleidt gastouders hierbij op de volgende wijze:

- Bij de start en bij het actualiseren van het pedagogisch werkplan bespreken we met de gastouder hoe zij observeert en hoe zij de ontwikkeling volgt. Daarbij is aandacht voor onder andere welbevinden, sociaal-emotionele ontwikkeling, communicatie en taal, motoriek, cognitie, zintuiglijke informatieverwerking, spel en zelfredzaamheid. De gastouder neemt ook de ontwikkelingsfase van het kind mee als achtergrond, zonder die als vaste norm te gebruiken.
- Tijdens locatiebezoeken en het jaarlijkse voortgangsgesprek bespreken we wat de gastouder bij de kinderen ziet, hoe dit past bij de ontwikkelingsfase én bij het individuele tempo van het kind, hoe zij haar pedagogisch handelen daarop afstemt en of er vragen of aandachtspunten zijn.
- De gastouder kan tussentijds altijd contact opnemen met Gastoudercollectief KIND. De pedagogisch beleidsmedewerker kan observaties of praktijksituaties meenemen in de pedagogische coaching.
- Wanneer een gastouder een bijzonderheid in de ontwikkeling signaleert, helpt Gastoudercollectief KIND om de observatie concreet te maken, de situatie met ouders te bespreken en passende vervolgstappen te bepalen.
- Wanneer verdere ondersteuning wenselijk is, ondersteunt Gastoudercollectief KIND bij het verwijzen van ouders naar een passende instantie. Het bureau zorgt ervoor voldoende op de hoogte te zijn van relevante organisaties op het gebied van jeugd, zorg en welzijn.
- Afspraken en ontwikkelingen worden op een passend moment opnieuw besproken. Alleen gegevens die nodig zijn voor veilige, verantwoorde en ontwikkelingsgerichte opvang worden vastgelegd en niet langer bewaard dan noodzakelijk.

De volledige werkwijze is uitgewerkt in Bijlage 1 – Protocol begeleiding gastouders bij het volgen van de ontwikkeling van het kind.

Signalering ontwikkeling

Wanneer een gastouder bijzonderheden of zorgen signaleert in de ontwikkeling van een gastkind, beschrijft zij zo concreet mogelijk wat zij ziet en neemt zij contact op met Gastoudercollectief KIND. Samen wordt bekeken wat het kind nodig heeft en hoe de gastouder haar begeleiding kan afstemmen. De bevindingen worden in overleg met de ouders besproken. Indien nodig ondersteunt het gastouderbureau bij het verwijzen van ouders naar passende deskundigheid of ondersteuning. Bij ontwikkelingsgerelateerde vragen wordt, wanneer dit in het belang van het kind is, gezocht naar mogelijkheden om de opvang binnen het gastgezin passend voort te zetten. Regelmatige afstemming tussen ouders, gastouder en Gastoudercollectief KIND is hierin essentieel.

Gastoudercollectief KIND hanteert verschillende protocollen. Het protocol over het volgen van de ontwikkeling van het kind is als Bijlage 1 opgenomen in dit pedagogisch beleidsplan. Overige protocollen zijn digitaal beschikbaar voor de aangesloten gastouders.

Bijlage 1 – Protocol begeleiding gastouders bij het volgen van de ontwikkeling van het kind

Dit protocol beschrijft hoe Gastoudercollectief KIND gastouders begeleidt bij het volgen van de ontwikkeling van de gastkinderen. Uitgangspunt is dat ieder kind zich in een eigen tempo ontwikkelt. De ontwikkelingsfase van het kind wordt meegenomen als achtergrondkennis, naast wat het individuele kind zelf laat zien. Observaties worden gebruikt om de opvang en begeleiding daarop af te stemmen.

1. Start van de opvang en pedagogisch werkplan

Bij de start van een nieuwe gastouder en bij het opstellen of actualiseren van het pedagogisch werkplan bespreekt Gastoudercollectief KIND met de gastouder hoe zij de ontwikkeling van kinderen volgt. De gastouder beschrijft in haar eigen werkplan concreet hoe zij dit in de dagelijkse opvang vormgeeft.

Daarbij wordt onder andere gekeken naar:

- welbevinden en emotionele veiligheid;
- persoonlijke en sociale ontwikkeling;
- communicatie en taal;
- motorische ontwikkeling;
- cognitieve ontwikkeling;
- zintuiglijke informatieverwerking;
- spel, interesses en initiatieven;
- zelfstandigheid en zelfredzaamheid.

Bij het volgen van de ontwikkeling kijkt de gastouder zowel naar de ontwikkelingsfase waarin het kind zich bevindt als naar het individuele kind. Gemiddelde ontwikkelingsmijlpalen zijn achtergrondkennis en geen norm waaraan ieder kind op een vast moment moet voldoen. De gastouder kijkt vooral naar het eigen tempo, de behoeften, mogelijkheden, interesses en ontwikkeling over een langere periode. De uitgebreide beschrijving van de ontwikkelingsfasen staat in Bijlage 4.

2. Observeren tijdens de dagelijkse opvang

De gastouder volgt de ontwikkeling vooral door het kind tijdens gewone dagelijkse situaties te observeren, bijvoorbeeld tijdens vrij spel, buitenspelen, eet- en drinkmomenten, verzorging, contact met andere kinderen, creatieve activiteiten en rustmomenten.

De gastouder kan daarbij onder andere kijken naar:

- waar het kind plezier in heeft en nieuwsgierig naar is;
- wat het kind zelfstandig kan en waarbij het ondersteuning vraagt;
- hoe het kind communiceert en contact maakt;
- hoe het kind speelt, beweegt en omgaat met andere kinderen en volwassenen;
- hoe het kind reageert op prikkels, veranderingen en nieuwe situaties;
- of het kind zich veilig, ontspannen en gezien voelt;
- veranderingen of opvallende patronen in gedrag en ontwikkeling.

De observaties worden gebruikt om het pedagogisch handelen af te stemmen. Daarbij vergelijkt de gastouder een kind niet alleen met algemene verwachtingen die bij een ontwikkelingsfase horen, maar vooral met de ontwikkeling van het kind zelf. Een vast digitaal kindvolgsysteem is hiervoor niet noodzakelijk; de gastouder kiest een manier die past bij de opvangsituatie en beschrijft die in het pedagogisch werkplan.

3. Begeleiding door Gastoudercollectief KIND

Gastoudercollectief KIND ondersteunt de gastouder actief bij het observeren, begrijpen en volgen van de ontwikkeling. Tijdens locatiebezoeken en het jaarlijkse voortgangsgesprek wordt besproken hoe de kinderen zich ontwikkelen, wat de gastouder ziet en hoe zij haar aanbod, omgeving en begeleiding daarop afstemt. Daarbij bespreken we ook of de gastouder voldoende kennis heeft van de ontwikkelingsfase van de kinderen die zij opvangt. Wanneer daar behoefte aan is, geven we uitleg, gebruiken we de achtergrondinformatie uit Bijlage 4 of nemen we een vraag mee in de pedagogische coaching.

De gastouder kan daarnaast tussentijds contact opnemen met Jolieke of Esmaralda wanneer zij vragen heeft over de ontwikkeling of het gedrag van een kind. Waar passend kan de pedagogisch beleidsmedewerker een observatie, praktijksituatie of pedagogische vraag meenemen in de coaching.

4. Bespreken met ouders

De gastouder heeft regelmatig contact met ouders over het welbevinden en de ontwikkeling van hun kind. Ouders kennen het kind vanuit de thuissituatie en de gastouder vanuit de opvangsituatie. Door deze informatie samen te brengen ontstaat een completer beeld. Bij opvallende veranderingen of bijzonderheden wordt niet gewacht tot een jaarlijkse evaluatie, maar wordt eerder met de ouders afgestemd.

5. Vastleggen van observaties

Niet iedere dagelijkse observatie hoeft schriftelijk te worden vastgelegd. Wanneer het helpt om een ontwikkeling of aandachtspunt gedurende langere tijd te volgen, kan de gastouder korte, concrete observaties noteren. Alleen gegevens die noodzakelijk zijn voor veilige, verantwoorde en ontwikkelingsgerichte opvang worden vastgelegd en deze worden niet langer bewaard dan noodzakelijk. Relevante afspraken kunnen in het dossier van de opvang worden opgenomen, bijvoorbeeld via Portabase.

6. Wanneer er zorgen of bijzonderheden zijn

Wanneer de gastouder iets opmerkt in de ontwikkeling of het gedrag van een kind, wordt niet direct uitgegaan van een probleem of diagnose. Eerst wordt bekeken wat de gastouder concreet ziet, hoe dit zich verhoudt tot de ontwikkelingsfase van het kind en of het past bij het eigen tempo en de eerdere ontwikkeling van dit kind.

- welk gedrag of welke ontwikkeling opvalt;
- in welke situaties dit voorkomt;
- hoe vaak dit voorkomt en of er een patroon zichtbaar is;
- wat het kind op dat moment nodig lijkt te hebben;
- welke begeleiding of aanpassing al is geprobeerd en wat het effect daarvan was.

De gastouder neemt vervolgens contact op met Gastoudercollectief KIND. Samen wordt besproken wat er gezien wordt, welke ondersteuning de gastouder kan bieden en hoe dit zorgvuldig met de ouders kan worden besproken.

7. Doorverwijzen naar passende ondersteuning

Wanneer aanvullende ondersteuning wenselijk lijkt, helpt Gastoudercollectief KIND de gastouder en ouders bij het bepalen van een passende vervolgstap. Het gastouderbureau zorgt ervoor voldoende op de hoogte te zijn van relevante organisaties op het gebied van jeugd, zorg en welzijn, zodat ouders waar nodig naar passende deskundigheid kunnen worden verwezen. Gastoudercollectief KIND en de gastouder stellen zelf geen diagnoses.

Waar mogelijk wordt samen met ouders en gastouder gekeken hoe de opvang en begeleiding kunnen worden aangepast, zodat de opvang kan worden voortgezet wanneer dit in het belang van het kind is.

8. Terugkoppeling en vervolg

Wanneer afspraken zijn gemaakt, wordt na een passende periode opnieuw besproken hoe het gaat. Er wordt gekeken wat werkt, wat veranderd is en of verdere ondersteuning of aanpassing nodig is. Zo is het volgen van de ontwikkeling een doorgaand proces van observeren, afstemmen, bespreken en opnieuw kijken.

9. Verantwoordelijkheid van Gastoudercollectief KIND

Gastoudercollectief KIND bewaakt dat iedere aangesloten gastouder in haar pedagogisch werkplan concreet beschrijft hoe zij de ontwikkeling van kinderen volgt en hoe zij rekening houdt met de ontwikkelingsfase en het individuele tempo van het kind. Tijdens begeleiding, locatiebezoeken, het voortgangsgesprek en waar passend de pedagogische coaching wordt hier actief aandacht aan besteed. Bijlage 4 dient daarbij als achtergrondinformatie voor gastouders.

Bijlage 2 – Neurodiversiteit

Deze bijlage bevat de verdiepende achtergrondinformatie die eerder in de hoofdtekst van het pedagogisch beleidsplan stond. De kern van de visie en werkwijze van Gastoudercollectief KIND staat in de hoofdtekst.

Wat zijn neurodiverse kinderen?

In de afgelopen jaren is de term "neurodiversiteit" steeds prominenter geworden in gesprekken over onderwijs, psychologie en kindontwikkeling. Maar wat betekent neurodiversiteit precies? En hoe beïnvloedt het kinderen die zich op unieke manieren door de wereld bewegen? In dit artikel duiken we diep in de concepten van neurodivergentie, de verschillende aandoeningen en kenmerken die hieronder vallen, en de groeiende acceptatie en erkenning van neurodiverse kinderen in onze samenleving.

Wat is neurodivergentie?

Neurodivergentie verwijst naar variaties in de menselijke neurologie die afwijken van wat als "neurotypisch" wordt beschouwd. Terwijl neurotypische individuen neurologisch functioneren op een manier die door de maatschappij als 'normaal' wordt gezien, kunnen neurodivergente personen een andere manier van denken, voelen en ervaren hebben. Dit kan betrekking hebben op cognitie, emotionele regulatie, sociale interactie en sensorische verwerking.

Het begrip neurodiversiteit, dat voortkomt uit de neurodiversiteitsbeweging, erkent deze neurologische variaties als een natuurlijk onderdeel van de menselijke diversiteit, in plaats van als stoornissen die moeten worden 'genezen'. Dit heeft geleid tot een verschuiving van het medisch model, waarin neurodivergentie vaak als een defect werd beschouwd, naar een inclusiever sociaal model dat diversiteit viert en pleit voor aanpassing van omgevingen aan individuele behoeften.

Onderdelen van neurodivergentie

Er zijn verschillende aandoeningen en kenmerken die onder de paraplu van neurodivergentie vallen. Hieronder bespreken we enkele van de meest voorkomende, elk met hun eigen unieke kenmerken en uitdagingen.

Autismespectrumstoornis (ASS)

Autisme is misschien wel de meest bekende vorm van neurodivergentie. Autismespectrumstoornis (ASS) omvat een breed scala aan presentaties, van ernstig niet-verbaal autisme tot subtiele sociaal-communicatieve verschillen die pas op latere leeftijd worden opgemerkt.

Kenmerken: Mensen met autisme kunnen uitdagingen ondervinden op het gebied van sociale communicatie, repetitief gedrag en specifieke interesses. Sensorische overgevoeligheden of ondergevoeligheden komen ook vaak voor.

Variaties: Autisme is een spectrum, wat betekent dat de mate waarin deze kenmerken aanwezig zijn, sterk kan variëren van persoon tot persoon. Sommige mensen met autisme hebben een hoge behoefte aan dagelijkse structuur, terwijl anderen flexibeler zijn.

Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD)

ADHD wordt vaak geassocieerd met impulsiviteit, hyperactiviteit en problemen met concentratie, maar de realiteit is veel complexer. ADHD is een vorm van neurodivergentie die zowel kinderen als volwassenen beïnvloedt en een breed scala aan gedrags- en cognitieve uitdagingen met zich meebrengt.

Kenmerken: Personen met ADHD kunnen moeite hebben met aandacht en focus, kunnen impulsief handelen zonder na te denken over de gevolgen en kunnen moeite hebben met het beheersen van hyperactiviteit. Er zijn echter ook veel positieve aspecten aan ADHD, zoals creativiteit, energie en het vermogen om hyperfocus te bereiken.

Typen: ADHD komt in verschillende vormen voor, waaronder voornamelijk onoplettend (vaak ADD genoemd), voornamelijk hyperactief-impulsief en een gecombineerde vorm.

Dyslexie

Dyslexie is een specifieke leerstoornis die invloed heeft op het vermogen om te lezen, spellen en te schrijven. Hoewel het vaak als een beperking wordt gezien, vertegenwoordigt dyslexie een andere manier van denken en leren.

Kenmerken: Personen met dyslexie kunnen moeite hebben met het herkennen van woorden, het correct spellen van woorden en het decoderen van tekst. Ze hebben vaak een goed begrip van complexe concepten en kunnen sterke probleemoplossende vaardigheden hebben.

Sterke punten: Veel dyslectici hebben sterke visuele of ruimtelijke vaardigheden en kunnen uitblinken in creatieve en technische vakgebieden.

Tourette-syndroom

Tourette-syndroom is een neurologische aandoening die wordt gekenmerkt door motorische en vocale tics. Deze tics zijn onvrijwillige, herhaalde bewegingen of geluiden die sterk kunnen variëren in intensiteit en frequentie.

Kenmerken: Tics kunnen eenvoudig zijn, zoals knipperen of keelgeluiden maken, of complex, zoals het uitroepen van woorden of het uitvoeren van specifieke bewegingen. Stress en vermoeidheid kunnen tics verergeren.

Sociale impact: Kinderen met Tourette kunnen sociaal kwetsbaar zijn vanwege de zichtbaarheid van hun tics, wat kan leiden tot plagerijen of misverstanden in sociale situaties.

Hoogsensitief persoon (HSP)

Hoogsensitiviteit is geen officiële diagnose, maar het wordt vaak geassocieerd met neurodivergentie. Mensen die hoogsensitief zijn, ervaren de wereld intenser dan anderen, wat zowel een kracht als een uitdaging kan zijn.

Kenmerken: Hoogsensitieve kinderen kunnen diep geraakt worden door emoties, zowel hun eigen als die van anderen, en ze kunnen overprikkeld raken door fel licht, harde geluiden of drukke omgevingen. Ze zijn vaak opmerkzaam en empathisch, maar kunnen ook snel overweldigd raken.

Voor- en nadelen: Terwijl hoogsensitieve kinderen diepe empathie en creativiteit kunnen tonen, kunnen ze ook moeite hebben met zelfregulatie en zijn ze vatbaar voor angst en vermijding.

Waarom de term neurodivergentie steeds vaker wordt gebruikt?

De term neurodivergentie is in opkomst omdat hij een bredere, inclusievere en minder pathologiserende benadering van neurologische variatie mogelijk maakt. Waar vroeger termen zoals “stoornis” en “aandoening” de norm waren, wordt nu steeds meer erkend dat verschillen in neurologie simpelweg dat zijn: verschillen. Neurodiversiteit benadrukt dat deze verschillen niet noodzakelijkerwijs negatieve afwijkingen zijn, maar variaties die kunnen bijdragen aan de rijkdom van menselijke ervaringen en vaardigheden.

Daarnaast biedt het concept van neurodivergentie een tegenwicht tegen het medisch model dat vaak streeft naar normalisatie en behandeling. In plaats daarvan pleit het voor acceptatie, begrip en aanpassing van omgevingen om neurodivergente personen in staat te stellen hun volledige potentieel te bereiken. Dit is vooral belangrijk voor kinderen, die vaak in systemen terechtkomen die niet zijn ontworpen met hun specifieke behoeften in gedachten.

Neurodivergente kinderen versus volwassenen

Hoewel neurodivergentie op elke leeftijd kan voorkomen, zijn er belangrijke verschillen tussen de ervaringen van neurodivergente kinderen en volwassenen. Deze verschillen zijn niet alleen biologisch van aard, maar ook sociaal en cultureel.

Diagnostische verschuivingen

Bij kinderen wordt neurodivergentie vaak vroeg in hun leven gediagnosticeerd, meestal wanneer ze beginnen te worstelen met de eisen van school of sociale interacties. Ouders en leerkrachten zijn vaak de eersten die afwijkingen opmerken, wat leidt tot verdere evaluatie. Bij volwassenen kan neurodivergentie echter jarenlang onopgemerkt blijven, vooral als ze als kind niet zijn gediagnosticeerd of als hun symptomen minder uitgesproken waren.

De diagnose op volwassen leeftijd kan zowel een opluchting als een uitdaging zijn. Voor sommigen biedt het eindelijk een verklaring voor hun levenslange ervaringen en moeilijkheden. Voor anderen kan het echter ook leiden tot gevoelens van gemiste kansen of frustratie over het ontbreken van vroege ondersteuning.

Maatschappelijke verwachtingen

Kinderen worden vaak aangemoedigd om zich aan te passen aan neurotypische normen, wat soms kan leiden tot maskering of camoufleren van hun neurodivergente kenmerken. Volwassenen hebben mogelijk meer autonomie in hoe ze zichzelf presenteren, maar ze kunnen ook te maken krijgen met diepgewortelde vooroordelen en misverstanden op de werkplek en in persoonlijke relaties.

Volwassenen hebben echter vaak de mogelijkheid om bewustere keuzes te maken over hun omgeving en levensstijl, waardoor ze beter in staat zijn om omgevingen te creëren die hun neurodivergentie ondersteunen. Voor kinderen ligt deze verantwoordelijkheid meestal bij de ouders en opvoeders, die moeten balanceren tussen het ondersteunen van hun kind en het voorbereiden van hen op een wereld die vaak niet is ontworpen met neurodiversiteit in gedachten.

Ondersteuning en middelen

De ondersteuning die beschikbaar is voor neurodivergente personen kan aanzienlijk verschillen tussen kinderen en volwassenen. Kinderen hebben vaak toegang tot gespecialiseerde onderwijsprogramma's, therapieën en hulpmiddelen, terwijl volwassen ondersteuning sterk kan variëren afhankelijk van het land, de cultuur en de mate van begrip voor neurodiversiteit.

Voor ouders van neurodivergente kinderen is het belangrijk om niet alleen te focussen op de korte termijn ondersteuning, maar ook te overwegen hoe ze hun kind kunnen helpen bij het ontwikkelen van vaardigheden en zelfvertrouwen die hen zullen ondersteunen in hun volwassen leven.

De kracht van neurodiversiteit

Neurodiverse kinderen brengen unieke perspectieven, vaardigheden en uitdagingen met zich mee. Door hen te ondersteunen op een manier die hun specifieke behoeften en sterke punten erkent, kunnen we bijdragen aan een inclusievere samenleving waarin iedereen, ongeacht neurologische variatie, de kans krijgt om te gedijen.

Het begrip en de acceptatie van neurodiversiteit groeit, maar er is nog veel werk te doen.

BRON:https://neurodivergentouderschap.nl/wat-zijn-neurodiverse-kinderen/

Bijlage 3 – Human Design

Deze bijlage bevat verdiepende achtergrondinformatie over Human Design zoals dit binnen KIND als facultatieve inspiratiebron wordt benaderd. Human Design is geen verplicht onderdeel van de opvang. Het concrete gedrag, het welbevinden, de behoeften en de ontwikkeling van het kind blijven leidend in het pedagogisch handelen.

Kinderen en Human Design type

Vraag jij je soms af waarom jouw kind drukker is dan andere kinderen? Of waarom jouw kind zichzelf uitstekend vermaakt, waar de buurjongen dat absoluut niet kan? Ben jij benieuwd hoeveel slaap je kleintje nodig heeft en wanneer je hem of haar z'n eigen ding moet laten doen versus moet leren grenzen te bewaken? Human Design kan je daar bij helpen.

Hoe en wie jouw kind is, dat ligt volgens Human Design al vast vanaf de geboorte. Geïllustreerd middels een blauwdruk, een Human Design chart. Deze chart bestaat uit vijf energietypes. Begrijpen welk type jouw kind is, maakt gelijk inzichtelijk welke begeleiding het beste past bij jouw kind. Natuurlijk is jouw kind veel meer dan zijn of haar type, maar hoe in de basis zijn of haar energie werkt, wordt hiermee gelijk duidelijk.

Manifestor kind

Manifestor kinderen moet je vooral hun eigen gang laten gaan. Die zijn niet echt bij of aan te sturen. Als ouder kun je soms het gevoel krijgen dat je een Manifestor kind in toom moet houden, omdat je je kind niet altijd snapt en hij/zij 'maar doet'. Alleen: dit is precies hoe het is bedoelt volgens Human Design!

Een Manifestor kind kan in momenten veel energie hebben; wil het ene moment buiten spelen, dan weer kleuren, dan verkleden. Als ze iets in hun hoofd hebben moet het gelijk gebeuren en ze bepalen ook zelf wanneer ze er weer klaar mee zijn. Daardoor lijkt het moeilijk om ze op te voeden -en dat is het ook. Restricties, controle… hiermee riskeer je een boze Manifestor. Die wil gewoon zijn/haar gang gaan.

Maar, je kunt je kind wél leren dat het alles mag en kan doen, bínnen bepaalde kaders. Én, als hij/zij leert om te informeren wat hij/zij gaat doen. Dé strategie van de Manifestor, ook als het nog kinderen zijn.

Daarnaast help je een Manifestor kind door het regelmatig te laten rusten; het kan eindeloos doorgaan met leuke plannen maken. Maar zorg dat ze op tijd in bed liggen, ook al zijn ze nog niet moe. Het lichaam krijgt dan tijd om te ontspannen.

Generator kind

Generator kinderen zijn het liefst de hele dag bezig; zij hebben een energie motor (vanuit het Sacrale centrum). Geef ze iets waar ze zich volledig op kunnen storten, om dingen te doen waar hun vlammetje van gaat branden. En iets waar ze aan kunnen bouwen: Generators zijn uitermate geschikt om een talent te ontplooien (bijv. een muziekinstrument te leren spelen, te leren tekenen of een sport onder de knie te krijgen).

Raakt je kind tussentijds gefrustreerd omdat iets niet lukt? Generator kinderen zijn gemaakt om lineair te werken, echt van A naar B naar C naar… Motiveer ze dan ook om nog even door te zetten wanneer iets lastig wordt, want het gevoel dat ze ervaren als ze Z hebben bereikt, is onbetaalbaar.

Een Generator kind voelt heel sterk in het lichaam wat wel/niet goed is voor hem/haar. Het is gemaakt om te reageren op de dingen om hem/haar heen en zo te voelen. Stel je kind ja/nee vragen; open vragen, daar een Generator (aka Sacraal centrum). Je hoort (en ziet aan de houding) gelijk vaak diréct wat je kindje het liefste wil.

De motor energie van een Generator raakt natuurlijk een keer op; Generator kinderen slapen wanneer ze uitgeput zijn. Van het ene op het andere moment is de motor leeg en vallen ze om. Rennen ze voor het slapen gaan ineens nog druk door het huis? Dan proberen ze het laatste beetje van de motor op te maken en zich zo klaar te maken voor bedtijd.

Manifesting Generator kind

Het kind met de meeste energie? Dat is toch wel de Manifesting Generator! Ze willen vaak van alles: op allerlei sporten én schilderen én spelen én…. Ze hebben veel verschillende interesses. En waar de Generator echt toewerkt naar iets, werkt een Manifesting Generator kind niet zo linear. Zij gaan van A naar C naar Z en weer terug naar B. Grote kans dus, dat ze een tandenborstel vergeten wanneer ze bij opa en oma gaan logstere, of op school soms wat slordige fouten maken. Niets om je grote zorgen over te maken; een Manifesting Generator kind heeft simpelweg met minder oog voor detail.

Net als het Generator kind heeft de Manifesting Generator een energie motor. Wat ze vaak alleen nog niet zo goed kunnen als ze kind zijn, is met hun Sacral voelen of ze iets wel écht willen, of ze wel écht energie voor iets hebben. De Manifestor kant van de Manifesting Generator staat constant in de start blokken om te gaan, maar de Generator kant wil eerst even inchecken.

En dat is gelijk iets wat je je kind kunt leren. Moedig hun enthousiasme aan, maar probeer ook realistisch te onderzoeken. Vraag aan je kind waar ze echt blij van worden, waar worden ze het gelukkigst van? De ja/nee vragen werken daar weer perfect bij.

Waar een Generator kind meer een Diesel motor is, heeft een Manifesting Generator kind meer een Benzine motor. Hun energie raakt langzaam op en ze zullen dus ook niet zo snel ineens omvallen. Leg je kind in bed om nog wat te lezen, en ze zullen vanzelf wegdommelen.

Projector kind

Waar de Manifestor, Manifesting Generator en Generator meer op zichzelf gefocust zijn, is de Projector vooral gefocust op de ander. En dat zie je ook al als ze nog kind zijn. Projector kinderen zijn al heel snel wijs, ze begrijpen sneller, zien meer details. Ze willen alles snappen en observeren daarom veel, maar ze kunnen ook veel vragen stellen.

Ze lijken weinig aandacht nodig te hebben, terwijl het voor Projectors juist zo belangrijk is om erkenning te krijgen, gezien te worden, te worden uitgenodigd. Voorkom dat ze om aandacht gaan schreeuwen, maar laat als ouders aan je kind merken dat je hem of haar ziet. Geef soms net wat meer bevestiging, vertrouwen.

Projector kinderen hebben daarnaast veel slaap nodig. Leg ze dus op tijd in bed, ook als ze zelf denken nog niet moe te zijn. Ze liften mee op de energie van anderen, maar hebben nou eenmaal minder energie dan de andere types én dus meer slaap nodig.

Reflector kind

Een Reflector kind is heel anders dan andere kinderen. Maar, het wil vaak zo normaal mogelijk zijn. Het past zich dus al snel aan. Lukt het als ouder om te doorzien wanner jouw kind zich té veel aanpast?

Een Reflector kind is heel gevoelig voor de mensen om zich heen, door alle open centers. Jouw kind reflecteert precies hoe de vlag erbij hangt, thuis, op school of met vriendjes. Een veilige omgeving, rust en harmonie gaat je kindje dus ook erg helpen. Maar het is ook slim om je kind al op jonge leeftijd te leren dat het soms emoties van anderen draagt/overneem -en hoe deze weer los te laten. Om zo dicht bij zichzelf te blijven.

Daarnaast is een Reflector kind vaak een denker. Hij/zij heeft veel tijd nodig om tot beslissingen te komen. Een maand, om precies te zijn, want het leeft in ritme van de natuur, in ritme van de maan(d). Jaag een Reflector kind dan ook niet op. Leer het, dat het OK is om niet gelijk te weten wat het wil. Dat het OK is om 'anders' te zijn.

Aan het eind van de dag is het goed voor een Reflector kind om de dag echt af te ronden, door stoom af te blazen, te praten met elkaar (dit is gelijk een goed incheck moment of je kind zich niet te veel aanpast) of nog even te wandelen. Daarna kan het kindje heerlijk slapen

BRON:https://schoolofhumandesign.nl/kinderen-en-human-design-type/

Bijlage 4 – Ontwikkelingsfasen van het kind

Deze bijlage bevat de uitgebreidere achtergrondinformatie over de ontwikkeling van baby's, peuters, kleuters en schoolkinderen die eerder in de hoofdtekst van het pedagogisch beleidsplan stond. De beschrijvingen geven gastouders houvast bij het observeren en afstemmen, maar zijn geen vaste norm of afvinklijst. Ieder kind ontwikkelt zich in een eigen tempo en blijft als individu leidend.

De ontwikkeling van een baby

De ontwikkeling van een baby gaat in een razendsnel tempo. In het begin reageert een baby met reflexen, maar geleidelijk aan krijgt hij hier meer controle over. Een baby krijgt meer controle over zijn spieren en kan daarom bewust een speeltje oppakken. Dit is belangrijk voor een goede ontwikkeling van de oog- handcoördinatie. Omdat baby's nog niet kunnen praten, gebruiken ze hun gezichtje, armpjes, beentjes, ademhaling en stem om zich uit te drukken. Een baby luistert niet naar woorden, maar reageert wel op de manier waarop die worden uitgesproken. Zo praten (gast)ouder en baby voortdurend met elkaar, zonder woorden. Gaandeweg gaat de baby zich ontwikkelen op het gebied van taal en gebruikt een afwisseling van medeklinkers en klinkers. Hij brabbelt en doet dit later ook terwijl hij een speeltje onderzoekt. Hij gebruikt zijn eerste 'woordjes': mummum, baba, abba, hada-hada, data, tata, enz. Baby's overal ter wereld gaan op deze leeftijd allemaal met dezelfde klanken brabbelen. Vervolgens zal iedere baby dit gebrabbel verder uitwerken tot de taal die om hem heen het meest wordt gepraat.

Het leren van een baby heeft drie kenmerken:

- een baby leert door ervaring
- een baby leert door na te doen
- een baby leert door te herhalen

Wanneer een baby positief wordt benaderd tijdens het op zijn manier oefenen van zijn motorische en sociale vaardigheden, zal dit een positief effect hebben op zijn ontwikkeling van deze aspecten. Wanneer en of een kind gaat kruipen verschilt per kind. Gemiddeld gaat een kind op de leeftijd van 8 maanden kruipen. Sommige kinderen blijven zitten en vinden op deze manier ook een manier om vooruit te komen. Wanneer een baby doorheeft, dat hij zelf kan voortbewegen gaat er een nieuwe wereld voor hem open. Hij kan nu nog veel meer ontdekken. Van essentieel belang is nu, dat de omgeving waarin een baby zich voortbeweegt veilig is, zodat een baby vrij op onderzoek uit kan.

Gemiddeld gaat een kind op de leeftijd van 14 maanden (los)lopen. Het ene kind doet dit wat sneller dan het andere kind. Opnieuw verandert er weer een heleboel voor het kind. Want met de eerste stapjes die een baby zet doet de peuterfase zijn intrede.

Ontwikkeling van een peuter

De omgeving van een peuter moet heel veilig zijn en hij moet voortdurend in de gaten worden gehouden. Een peuter kan niet alleen lopen, maar ook klauteren en klimmen. Hij kan nu bijvoorbeeld zelf zijn bedje uit klimmen en de trap opgaan.

Ergens tussen het tweede en het vierde levensjaar wordt de peuter zindelijk. Gastouders en ouders maken hier samen afspraken over hoe het zindelijk worden wordt begeleid.

Echter, zindelijkheidstraining heeft pas zin als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- het kind moet de sluitspieren kunnen beheersen
- het kind moet kunnen aanvoelen wanneer het moet poepen of plassen
- het kind moet zindelijk willen worden

Een peuter kan nog niet logisch nadenken en heeft daardoor geen inzicht in oorzaak en gevolg. Het denken van de peuter is nog heel erg concreet. Omdat een peuter nog geen onderscheid kan maken tussen wat leeft en wat niet leeft, tussen werkelijkheid en fantasie, hij gaat zelf verklaringen zoeken voor datgene wat hij niet begrijpt. Motorisch is het kind steeds beter in staat om zich vrij te bewegen en letterlijk afstand te nemen.

Dit letterlijk afstand nemen en individu worden heeft als gevolg dat het kind veel nee gaat zeggen. De peuter leert NEE zeggen om te zien in hoeverre hij/zij de omgeving kan beïnvloeden en om zijn eigen wil uit te proberen.

Een peuter kan driftig reageren omdat het zijn emoties nog niet onder controle gehouden. Duidelijk is de ontwikkeling tot individu wanneer het kind ik kan zeggen. Ook het spel van de peuter verandert. Het zet niet zomaar wat blokken op elkaar. Nee, het bouwt een huis. Het kind kan het spel nu gebruiken om iets na te spelen, iets te vertellen, z'n fantasie te uiten.

De taalontwikkeling van een peuter gaat snel. Een zuigeling brabbelt alleen nog maar, maar een peuter kan vrij snel enkele kleine zinnetjes samenstellen. Meestal combinaties van twee woorden. Later worden dit drie woorden, totdat een peuter hele zinnen kan samenstellen.

Een peuter van bijvoorbeeld drie jaar kan redelijk goed praten, slechts enkele letters kunnen nog niet helemaal correct worden uitgesproken. Als een peuter van drie jaar iets te enthousiast iets wil vertellen, kan een peuter nog wel eens terugvallen in gebrabbel en begrijpen mensen vaak niet wat hij bedoelt. Het is belangrijk hier veel geduld voor te hebben, zodat de peuter niet onzeker wordt.

Op het gebied van de sociale ontwikkeling leert de peuter steeds meer. Zo legt een peuter makkelijker sociale contacten en kan deze ook onderhouden. Een praatje maken met de buren of een medewerker in een winkel, vinden peuters vaak erg gezellig.

Tijdens het spelen is bewegingsspel een favoriet samen met het constructiespel. Een peuter van twee jaar speelt graag naast andere kinderen, maar een peuter van drie jaar begint het leuk te vinden om samen met een ander kind te spelen.

Wanneer de leeftijd van een peuter richting de vier jaar gaat, wordt het spel bewuster gespeeld. Kinderen gaan dan de rollen verdelen.

Ontwikkeling van een kleuter

Kleuters hebben, net als peuters, een heel eigen kijk op de wereld. Ze leven in een magische wereld waarin fantasie en werkelijkheid door elkaar heen lopen. Bomen hebben pijn als ze de blaadjes verliezen, de wind blaast je hoog de wolken in en insecten eten je op. Ze hebben een soort microscopische aandacht voor hun lichaam: een vlieg op het been van je kleuter kan genoeg zijn voor totale paniek. Wat kleuters niet begrijpen, vullen ze in met hun fantasie. Kleuters (en peuters) hebben geen besef van afstand (waar houdt de zee op?), van tijd (wordt het echt weer licht?) en van oorzaak en gevolg (waar blijft de roltrap als hij wegglijdt?)

Vaak legt een kleuter verbanden die niet kloppen. Het hoogtepunt van deze magische periode ligt tussen vier en vijf jaar. Pas als kinderen zes à zeven jaar zijn, kunnen ze het verschil beter maken tussen werkelijkheid en fantasie.

Kleuters: ik en de anderen

Kleuters worden groot en flink. Ze kunnen al veel dingen zelf, maar blijven nog echte speelvogels en zullen al spelend leren. Kleuters rennen, klimmen, fietsen, schommelen, knippen, plakken, kleuren…. Ze oefenen de gehele dag. De kleuter wil veel weten en stelt de hele dag waaromvragen. Het is voor hem de manier om de wereld te ontdekken en veel te leren.

De kleuter leert dat de wereld niet alleen om hem draait. Er zijn andere kinderen waarmee hij moet delen. Hij moet rekening houden met de regels van volwassenen. Dat is voor een kleuter nog vaak moeilijk. Het vraagt veel oefening te leren omgaan met andere mensen: volwassenen en kinderen.

Kleuters vinden het fijn om samen te zijn met andere kinderen. Samen spelen is leuker dan alleen! Maar met andere kinderen spelen is ook moeilijk. Er komt vaak ruzie van omdat kleuters nog dikwijls hun eigen zin willen doen.

Samen spelen moeten ze leren en daarom moeten volwassenen regelmatig helpen: luisteren, benoemen, bemiddelen, alternatieven bieden, zelf laten oplossen. Daarbij is het voor kleuters belangrijk dat er verteld wordt wat wel/ niet kan, dat er veel samen wordt gedaan, dat er verteld wordt wat hij goed doet en wat hij niet goed doet.

Hoewel een kleuter wel wil luisteren naar zijn ouders, maakt zijn sterke wil het hem moeilijk. Hij zal zijn best doen, maar het gaat niet altijd lukken. Ze zijn dan ook nog vaak ongehoorzaam, ongeduldig en kunnen maar moeilijk stil zitten en op de beurt wachten.

Een kleuter vergeet regelmatig wat afgesproken is. Hij begrijpt ook nog niet alles. De wereld kan voor een kleuter soms heel ingewikkeld en onduidelijk zijn. Een kleuter gaat zich kunnen identificeren met een ander.

Een kleuter wil graag lijken op degene die hij bewondert. Hij probeert net zo te praten of te lopen als die persoon, maar hij neemt ook de mening en houding over. In eerste instantie is dit vaak van vader of moeder of een televisie figuur.

Tekenen bevordert de sociaal-emotionele ontwikkeling. Naarmate kinderen groter worden, geven hun tekeningen een steeds betere afspiegeling van de werkelijkheid weer. De ontwikkeling gaat stapsgewijs en is voor elke kind, waar ook ter wereld, hetzelfde. De zogeheten "kopvoeter" is de eerste tekening waarbij zichtbaar is wat er wordt uitgebeeld. Op driejarige leeftijd ontstaan ze meestal voor het eerst. Een ronde of vierkante vorm stelt het hoofd voor en daarin worden de ogen en de mond getekend. Onder het hoofd worden strepen gezet die de benen voorstellen. Voor kleine kinderen bestaan volwassenen ook alleen maar uit een hoofd met benen. Op hun ooghoogte zien ze de benen en wanneer de volwassene zich naar de kleuter buigt, zien ze het gezicht. In de volgende fase begint bijna elk kind onderaan het blad de grond te tekenen en bovenaan de lucht. Daartussenin kan hij vervolgens diverse figuren tekenen: een mens, een huis, een vogel, een bloem, een dier.

Ontwikkeling van een schoolkind

Op lichamelijk gebied gebeurt er niet veel bij het schoolkind. Pas in de laatste klassen van de basisschool begint er op lichamelijk en geestelijk gebied veel te veranderen. Bij meisjes zal dit eerder beginnen dan bij jongens. In de lagere school zetten kinderen flinke stappen vooruit. En dit op alle terreinen. In de schoolleeftijd staat alles in het teken van leren.

- leren lezen, schrijven, rekenen
- leren fietsen, de bus nemen, naar de winkel gaan (de wereld wordt groter)
- leren om je eigen plan te trekken (jezelf verzorgen, kamer opruimen, huiswerk maken)
- leren omgaan met anderen (afspreken met vriendjes, delen, ruzies oplossen)

Tijdens de lagere schoolleeftijd wordt de wereld van de kinderen groter en groter. Het schoolkind blijft niet langer thuis zitten, maar wil op verkenning uit. Hij stapt steeds andere kringen binnen: school, vrienden, clubs, enz.) en leert zo nieuwe mensen kennen.

Dit vraagt zelfvertrouwen: hij weet wat hij kan en heeft vertrouwen in de dingen die hij doet. Sommige kinderen worden met zelfvertrouwen geboren, andere kinderen zijn in aanleg angstig.

Kinderen die veel negatieve commentaar horen, hebben op den duur geen vertrouwen in zichzelf. (Gast)ouders kunnen veel invloed hebben op het zelfvertrouwen van hun kind(eren). Het is goed om als (gast)ouders aan te geven wanneer het kind iets goed doet en wanneer bijvoorbeeld het gedrag, niet goed is. De sfeer waarin dit gebeurt blijft wel positief. Tussen zes en twaalf jaar krijgen kinderen meer en meer eigen bezigheden.

Ze leren wat ze graag willen en leren stilaan waar ze goed in zijn. Interesse tonen waarin ze bezig zijn vergroot het zelfvertrouwen.

Een acht tot tienjarige

Achtjarigen gaan zich steeds meer bezighouden met wie ze zijn. Ze willen zich meten met andere kinderen en kunnen slecht tegen hun verlies. Ze zijn volop bezig om zichzelf neer te zetten en te bewijzen. Deze onderlinge competitie kan geen kwaad, zolang er maar aandacht is voor iedereen en er in de klas geen pikorde ontstaat.

Vanaf groep vijf begint groepsdruk mee te spelen. Kinderen worden soms keihard uit de groep gezet, soms met dreigende taal. Zo kan een kind helemaal van slag thuis komen als hij niet is gevraagd voor een partijtje of uit een clubje is gezet. Een luisterend oor is dan zeer welkom.